

**YURAK ISHEMIK KASALLIKLARINING ZAMONAVIY
DAVOLASH USULLARI**

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti

davolash ishi yo'nalishi 4 - kurs talabasi

Karimjonova Mashhura

Annotatsiya; Ushbu maqolada yurak ishemik kasalliklari (YIK)ning patogenezi, asosiy klinik ko'rinishlari hamda zamonaviy davolash usullari yoritilgan. Maqolada farmakologik, invaziv va jarrohlik davolash metodlari, shuningdek, profilaktika va rehabilitatsiya choralari tahlil qilingan. Yurak ishemik kasalligi dunyo bo'yicha o'limning asosiy sababi bo'lib, uni erta aniqlash va kompleks davolash choralari tibbiyot amaliyotining eng muhim yo'nalishlaridan biridir.

Kalit so'zlar: yurak ishemik kasalligi, stenokardiya, revaskulyarizatsiya, koronar arteriya, angioplastika, antikoagulyantlar.

Yurak ishemik kasalligi (YIK) — bu miokardga kislorod yetishmovchiligi tufayli yuzaga keladigan surunkali yoki o'tkir patologik holatdir. Asosan, koronar arteriyalar lümenining aterosklerotik blyashkalar bilan torayishi natijasida qon oqimi buziladi. Hozirgi kunda bu kasallik yurak-qon tomir tizimi kasalliklari ichida eng ko'p uchraydigan va o'lim ko'rsatkichlari yuqori bo'lgan kasalliklardan biridir.

Yurak ishemik kasalligining sabablari va shakllari ; Kasallikning asosiy sababi — koronar ateroskleroz, ya'ni tomir devorlarida xolesterin va yog' birikmalarining to'planishi. YIK quyidagi shakllarda kechadi: Stenokardiya (barqaror va beqaror shakllari) Miokard infarkti Yurak to'satdan to'xtashi (sudden cardiac death) Postinfarkt kardioskleroz. Zamonaviy diagnostika usullari EKG (elektrokardiografiya) – yurak faoliyatidagi elektr o'zgarishlarni baholaydi. Ehokardiografiya – yurak mushaklarining qisqarish qobiliyatini o'lchaydi. Koronar angiografiya – tomirlardagi torayish darajasini aniqlaydi. Kardio-MRT va KT – yurak morfologiyasi va qon oqimini aniqlashda yuqori aniqlikka ega. Farmakologik

davolash; Farmakoterapiya yurak ishemik kasalligida asosiy bosqichlardan biridir. Quyidagi dori guruhlari keng qo'llaniladi: Antiplateletlar – Aspirin, Klopidoqrel (qon ivishini kamaytiradi). Beta-blokatorlar – Metoprolol, Bisoprolol (yurak urishini sekinlashtiradi). ACE-ingibitorlar – Enalapril, Lisinopril (qon bosimini me'yorga keltiradi). Statinlar – Atorvastatin, Rosuvastatin (xolesterinni kamaytiradi). Nitratlar – Nitroglycerin, Isosorbid dinitrat (koronar tomirlarni kengaytiradi). Koronar angioplastika va stentlash – toraygan arteriyani kengaytirish va metall stent o'rnatish orqali qon oqimini tiklash. Koronar arteriya bypass operatsiyasi (CABG) – yangi qon oqimi yo'lini yaratish orqali yurak mushagini qon bilan ta'minlash. Bu usullar yuqori samaradorlikka ega bo'lib, bemorning hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Yurak ishemik kasalligidan keyin bemorlarda reabilitatsiya muhim ahamiyat kasb etadi: Jismoniy mashqlarni me'yorda bajarish To'g'ri ovqatlanish (kam yog'li, kam tuzli parhez) Chekish va spirtli ichimliklardan voz kechish Stressni kamaytirish va doimiy tibbiy nazorat ostida bo'lish Profilaktika choralari — sog'lom turmush tarzini shakllantirish, arterial bosim va xolesterin darajasini nazorat qilish, muntazam tibbiy ko'riklardan o'tishdir.

Xulosa; Yurak ishemik kasalliklari hozirgi kunda inson salomatligiga eng katta xavf tug'diruvchi omillardan biri hisoblanadi. Ularni erta aniqlash, zamonaviy diagnostika vositalaridan foydalanish hamda farmakologik va invaziv davolash usullarini uyg'un qo'llash kasallik oqibatlarini sezilarli kamaytiradi. Har bir bemor uchun individual yondashuv, sog'lom turmush tarzi va doimiy tibbiy nazorat — davolash samaradorligini oshiruvchi eng muhim omillardir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR;

1. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirligi klinik protokollari, 2023-yil.
2. Braunvald E. "Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine." Elsevier, 2022.
3. European Society of Cardiology Guidelines on Chronic Coronary Syndromes, 2021.
4. American Heart Association. "Prevention and Treatment of Ischemic Heart Disease." 2023.